

Rinnekti-Säätö sr

Turvallista työpäivää! -loppuraportti

Hanketunnus: 190219

Työsuojelurahasto
Arbetskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

TIIVISTELMÄ

Turvallista Työpäivää! -hanke toteutettiin 19.6. - 31.12.2019 välisenä aikana Rinnekodin turvallisuuskulttuurin kehittämiseksi.

Hanke toteutettiin työpajatyöskentelyllä, jossa henkilökunta toi osallistavilla fasilitointimenetelmillä esille uhka- ja väkivaltilanteiden toimintamalleja ja eri yksiköiden hyviä käytäntöjä. Työpajoissa saatujen tulosten tukemiseksi hyödynnettiin laadullisiin ja kvantitatiiviseen dataan perustuvia kartoituksia.

Hankkeessa tuotettiin kaikkiin Rinnekodin yksiköihin uhkanumerot sekä kehitettiin toimintamalli väkivallan uhan aiheuttaman psykososiaalisen kuormittumisen hallintaan, toimintakortit ennen väkivaltilannetta, tilanteen aikaiseen sekä sen jälkeiseen toimintaan. Näiden perusteella päivitetään Rinnekodin menettelytapaohjeet uhka- ja väkivaltilanteisiin.

SISÄLLYS

Tiivistelmä	2
1. Turvallista Työpäivää! -hanke	4
1.1 Taustaselvitys	4
1.2 Hankkeen työryhmä, asiantuntijat ja yhteistyökumppanit	4
1.3 Hankkeen toteutus	4
2. Turvallista Työpäivää! -hankkeen tulokset	5
LIITE 1 Hankkeen tilaisuudet ja tiedotustoimet	7

1. Turvallista Työpäivää! -hanke

Sosiaali- ja terveysalalla esiintyy runsaasti työpaikkaväkivaltaa. Rinnekodin asiakaskunta on erityisen haastavaa, joten sille on räätälöitävä työpaikkojen erityistarpeet huomioiva turvallisuusohjelma. Turvallista Työpäivää! -hankkeen tavoitteena oli luoda toimintamalli väkivallan uhan aiheuttaman psykososiaalisen kuormittumisen hallintaan sekä nostaa esiin toimintayksiköiden hyviä käytäntöjä arjen turvallisuuden edistämiseksi ja jalkauttaa näitä Rinnekodin yksiköihin. Turvallista Työpäivää! -hanke toteutettiin 19.6. - 31.12.2019 välisenä aikana Rinnekodin turvallisuuskulttuurin kehittämiseksi.

Rinnekodin tavoitteena on olla turvallinen työpaikka, jossa väkivallan uhka sekä siitä aiheutuva kuormittuminen on minimoitu.

1.1 Taustaselvitys

Hankkeen taustaselvitys toteutettiin loka – joulukuussa 2018, jolloin aloitettiin kahden (2) valikoidun Rinnekodin yksikön Meripihkan ja Pellaksen yksikönjohtajien haastattelut ja tehtiin näiden yksiköiden työntekijöille arviointikysely väkivallan uhan aiheuttamasta kuormituksesta.

Tämän taustaselvityksen tarkoituksena oli luoda ymmärrystä asioita, joita Rinnekodissa tulee huomioida väkivallan uhan kuormittavuuden arvioinnissa sekä arvioida hankkeen tarpeellisuutta. Tammikuussa 2019 päätettiin jatkaa Turvallista työpäivää! -hanketta ja perustaa siihen projektiryhmä.

1.2 Hankkeen työryhmä, asiantuntijat ja yhteistyökumppanit

Hankkeen rahoittaja oli Työsuojelurahasto sekä Rinnekoti. Hankkeen toteuttivat Rinnekodin työsuojelupäällikkö ja HR-asiantuntija *Tiina Flygare*, konsernin turvallisuuspäällikkö *Markku Kumpulainen* sekä palvelualuejohtaja *Veli-Pekka Karri* ja yksikönjohtaja *Viva Sippola*. Rinnekodin johto *Anu Kallio* ja *Leila Rutanen* valvoivat hankkeen toteutumista.

Väkivallan uhan aiheuttaman kuormituksen arvioinnin ulkopuolisena asiantuntijana toimi Terveystalon Oyj:n työterveyshuollosta työterveyspsykologi *Merja Kaitue* sekä asiakkuusvastaava *Sofia Broberg-Vuorio*.

Projektiryhmä teki koko hankkeen ajan kiinteästi yhteistyötä LähiTapiolan riskienhallinta-asiantuntija *Jaana Luomasen* sekä Aktiivi-Instituutin koulutusjohtaja *Jari Tuomaisen* ja työhyvinvointiasiantuntija *Aila Pesuri-Piipon* kanssa.

1.3 Hankkeen toteutus

Hanke toteutettiin haastatteleamalla pilottiyksiköiden yksikön johtajat ja järjestämällä Rinnekodin turvallisuusvastaaville neljä (4) työpajaa, joissa osallistavilla fasilitointimenetelmillä haettiin käytäntöjä väkivallan uhkasta kuormittumisen sekä väkivallan uhan ja väkivaltatilanteiden vähentämiseksi Rinnekodin yksiköissä. Näiden lisäksi kerättiin uhkanumeroiden arviointia varten tarvittavaa dataa työterveyshuollon ja vakuutusyhtiön tietokannoista, tarkasteltiin Rinnekodin Työvire -kyselyn tuloksia ja työpaikkaselvitysraportteja sekä toteutettiin yksiköiden työntekijöille suunnattu Webropol-kysely, jonka tarkoituksena oli arvioida väkivallan uhan aiheuttamaa

kuormitusta. Väkivallan uhasta kysyttiin mm. mitkä tekijät lisäävät tai vähentävät työpaikalla väkivallan uhasta aiheutuvaa kuormitusta sekä kartoitettiin työpaikan nykytilaa turvallisuuden näkökulmasta. Kaiken tämän edellä mainitun aineiston perusteella luotiin mittarit väkivallan uhan arvioimiseen ja uhkanumeroiden määrittämiseen. Näiden toimenpiteiden kautta syntynyt data analysoitiin ja hyödynnettiin hankkeen tulosten muodostamisessa.

2. Turvallista Työpäivää! -hankkeen tulokset

Uhkanumerot

Hankkeen aikana määriteltiin mittareiden (taulukko 1) pohjalta kaikkien Rinnekodin yksiköiden uhkanumero. Uhkanumeroiden muodostamisessa väkivallan uhkaa tarkastellaan sekä fyysisen ja/tai henkisen väkivallan näkökulmista. Uhkanumeron ensimmäisen pilottivaiheen määrittely toteutettiin yhteistyössä kymmenen toisistaan varsin erilaisen yksikön kanssa. Tämän jälkeen uhkanumeroiden arvioinnit laajennettiin kaikkiin Rinnekodin yksiköihin.

Taulukko 1 Yksikön uhka-asteen määrittelyn mittarit

Yksikön johtajan ja aluejohtajan arvio	Työsuojelun arvio	Työterveyshuollon arvio
HaiPro -työturvallisuusilmoitusten määrä ja riskiluokka	Työpaikkaselvitys ja seurantakäynnit	Kysely henkilökunnalle koetusta väkivallan uhasta ja siitä kuormittumisesta
Yksikkökohtainen VIP-raportti	Suojaavien tekijöiden määrittely	Perusselvitys ja siihen liittyvä kysely
Yksikön palveluluokat (myynti ja asiakkuustiimi)	RISKit-ohjelma, (työn vaarojen ja riskien arviointi, STM-lomakkeet)	Sairauspoissaolot ja terveystarkastus
Työvire-kysely	HaiPro-työturvallisuusilmoitusten määrä ja riskiluokka	
RISKit-ohjelma, (työn vaarojen ja riskien arviointi, STM-lomakkeet)		
Väkivallan uhan ja siitä kuormittumisen aste yksikössä 1-5 (1= ei lainkaan, 5= voimakas)		

Toimenpidekortit

Työpajoissa (liite 1) esiin nousseista asioista laadittiin toimenpidekortit viisiportaiselle uhka-asteikolle. Toimenpiteet on luokiteltu kolmeen (3) luokkaan 1-2, 3 ja 4-5, joiden perusteella esitetään yksiköihin kohdennettavat vakioidut turvatoimenpiteet. Toimenpiteet on jaettu kolmeen (3) ajalliseen vaiheeseen: ennen tilannetta tehtäviin, tilanteen aikaisiin ja tilanteen jälkeisiin toimenpiteisiin (taulukko 2).

Työpajoissa väkivallan uhan aiheuttamalta psykososiaaliselta kuormitukselta yleisinä suojaavina tekijöinä nousi esille perehdytys, avoin työyhteisö, yhteiset toimintatavat, henkilökunnan rauhallisuus tilanteissa sekä turvallinen ympäristö. Tilannetta edeltävänä turvallisuutta korostava työympäristö, riittävä henkilöstömitoitus sekä hyväksyvä ja refleктоiva työote. Tilanteen aikana korostui mahdollisuus pyytää apua, ennalta yhteisesti sovittujen toimintamallien noudattaminen sekä työryhmän rauhallinen työote. Tilanteen jälkeinen toiminnan tarkistelu, ohjeiden päivittäminen ja tiedon kulku sekä tilanteiden purku avoimessa ilmapiirissä, olivat keskeisiä tekijöitä, joita työpajoissa nousi esille.

Aluejohtaja sekä yksikön johtaja osallistuvat oman yksikkönsä uhkanumeroiden arviointiin sekä toimenpidekorttien jatkokehittämiseen. Väkivallan uhan asteen arvioimisen ja määrittämisen jälkeen suunniteltiin eri uhan asteen mukaiset yksiköihin kohdennetut toimenpiteet siten että jatkossa kaikissa Rinnekodin eri yksiköissä otetaan käyttöön uhan asteen mukaisia kuormittumiselta suojaavia toimenpiteitä sekä hyviä käytänteitä.

Taulukko 2 Toimenpidekorttien luokittelumalli

Uhka-aste	Ennen tilannetta	Tilanteen aikana	Tilanteen jälkeen
1 – 2	Toimenpide 1	Toimenpide 1	Toimenpide 1 Toimenpide 2
3	Toimenpide 1 Toimenpide 2	Toimenpide 1 Toimenpide 2 Toimenpide 3	Toimenpide 1 Toimenpide 2 Toimenpide 3 Toimenpide 4
4 – 5	Toimenpide 1 Toimenpide 2 Toimenpide 3	Toimenpide 1 Toimenpide 2 Toimenpide 3 Toimenpide 4	Toimenpide 1 Toimenpide 2 Toimenpide 3 Toimenpide 4 Toimenpide 5 Toimenpide 6
Toimenpiteiden valinta toteutetaan aina yksiköissä tapauskohtaisesti.			

Menettelytapaohjeet

Näiden edellä mainittujen toimenpiteiden ja saatujen tulosten perusteella päivitetään Rinnekodin menettelytapaohjeet väkivallan uhkaan ja väkivaltatilanteisiin. Uudistetussa menettelytapaohjeessa huomioidaan erityisesti hankkeen työpajoissa esiin nousseita havaintoja työturvallisuuden parantamiseksi.

Uhkanumeroarviointi, toimenpidekortit ja niiden toteuttaminen koskee koko Rinnekodin organisaatiota. Hankkeen käytäntöjä jatketaan siten, että yksiköissä arvioidaan käytännön työssä tarkemmin väkivallan uhan asteen arvioinnin toimintamallia ja toimenpidekortteja ja tämän tarkastelun perusteella niitä päivitetään tarvittaessa.

Lisäksi

Vuonna 2020 tavoitteena on julkaista hankkeen tuloksia ja niiden perusteella syntyneistä menetelmistä ja uusista näkökulmista artikkeli tai useampi artikkeli tai julkaisu, joiden avulla lisätään luodun mallin vaikuttavuutta myös Rinnekodin ulkopuolella.

LIITE 1 HANKKEEN TILAISUUDET JA TIEDOTUSTOIMET**Hankkeen aikana järjestetyt tilaisuudet**

Hankkeen aikana järjestettiin neljä (4) kokousta ja esittelytilaisuus konsernin johtoryhmälle.

- Suunnittelukokous 2.12.2019 (hankkeen työryhmä / uhkanumerot)
- Hanke esiteltiin 19.11.2019 Diakonissalaitossäätiön konsernin johtoryhmälle.
- Työturvallisuustyöryhmä 21.10.2019
- Suunnittelukokous 11.9.2019 (hankkeen työryhmä)
- Työturvallisuustyöryhmä 7.8.2019
- Suunnittelukokous 1.7.2019 (hankkeen työryhmä).

Työpajat

Työpajoja järjestettiin neljä (4) kappaletta, joihin osallistui hankkeen toimijoiden lisäksi yhteensä 68 henkilöä.

- Keskiviikko 9.10.2019 kello 12:00 – 16:00 (33 osallistujaa, joista yksi (1) oli yksikönjohtaja)
- Maanantai 30.9.2019 kello 08:00 – 12:00 (16 osallistujaa, joista kaksi (2) oli yksikönjohtaja)
- Maanantai 23.9.2019 kello 08:00 – 12:00 (7 osallistujaa, joista yksi (1) oli yksikönjohtaja)
- Maanantai 17.9.2019 kello 08:00 – 12:00 (12 osallistujaa, joista yksi (1) oli yksikönjohtaja).

Hankkeen aikana tuotetut tiedotteet, esitykset ja muut tuotokset julkaisu- ja esitysajankohtiin

- Rinnekoti Intranet / Ajankohtaista 9.12.2019 Rinnekodin Turvallista työpäivää! -hanke loppusuoralla.
- HDL Intranet / Ajankohtaista 9.12.2019 Rinnekodin Turvallista työpäivää! -hanke loppusuoralla.
- Aktiivi-Instituutti verkkosivu / Ajankohtaista 7.11.2019 Rinnekodin Turvallista työpäivää -työpaja kokoontui Aktiivi-Instituutissa.
- Rinnekoti Intranet 23.10.2019 Turvallisuusvastaavien työpajoissa luotiin pohjaa toimenpitekorteille.
- Rinnekoti Intranet 17.10.2019 Asiakasturvallisuus Rinnekodissa.
- Rinnekoti Intranet 12.8.2019 Rinnekodin Turvallista Työpäivää! -hankkeelle avustusta Työsuojelurahastolta.

Työpajojen esitykset

- Työterveyspsykologi Merja Kaitue (2019). Rinnekoti Turvallista työpäivää. Työpajat Syksy 2019 (PowerPoint-esitys).
- Jari Tuomainen & Markku Kumpulainen (2019) Turvallista – Väkivallatonta – Työpäivää (PowerPoint-esitys).